

KAROLIINA
TIMONEN

KESÄINEN
ILLUUSIONI

WSOY

**KAROLIINA
TIMONEN**
**KESÄINEN
ILLUUSIONI**

ROMAANI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

TEKIJÄ KIITTÄÄ KANSAN SIVISTYSRAHASTOA JA
TAITEEN EDISTÄMISKESKUSTA SAAMASTAAN TUESTA.

© KAROLIINA TIMONEN JA WSOY 2015

ISBN 978-951-0-41166-7

PAINETTU EU:SSA

Teemulle
for wild is the wind

ja niin aurinko paistaa keittiöömme
joka näyttää siltä kuin aurinko paistaisi keittiöömme
jossa auringon valo osuu omenoihin jotka pakenevat
auringon valoa
joka nostaa kasvit maasta, ja kauheat riutuvat puut
on turhan aikaista sanoa mitään siitä
miten mieltäni lämmitti kuulla sateen alkavan

(TUOMAS TIMONEN: *Asetelmia*)

Kukapa voisi sanoin selittää outoja, ihmeellisiä asioita:
yksinäisyys, erämaa, musta pimeys, tuuli, metsän äänet
– ne herkistävät mielen, vievät ylluonnollisiin.

(PENTTI HAANPÄÄ: *Mäki autiolla mustassa yössä*)

PROLOGI

VIIME YÖNÄ menin jälleen Piiliniemeen. Näin kaiken edessäni, joskin usvan läpi, kuin autereisena päivänä. Tuuli kuljetti haikean sävelen luokse ja pois, kuva kirkastui hiljalleen: auringossa välkehtivät hopeasalavat, salmen pintaa rypyttävä tuuli, tumma vesi, joka iltaisin otti pelokkaan viileään syliinsä.

Siinä vanha huvila, salaperäisenä ja hiljaisena niin kuin aina ennenkin. Siellä luulin kerran olevani omilani ja omimmillani, mutta illuusio särkyi. Särkyi, särjin, särjettiin; en ole varma enää siitäkään. Kaikkea ei voi ennakoida, ja olosuhteet vaikuttavat ihmisiin arvaamattomin tavoin. Jotkut eivät kestä hellettä, toisille ei sovi yksinäisyys.

Talo veti minua luokseen. Olisin voinut vanhoa, ettei se ollut tyhjä kuori, vaan eli ja hengitti niin kuin ennenkin. Oli kuin ikkunoiden raoista olisi soljunut pehmeää musiikkia ja verhot heilahdelleet hiljaa kesätuulella. Jos olisin kurkistanut sisälle, olisin ehkä nähnyt avonaisia kirjoja pöydällä ja lattialla. Tyhjiä laseja ja niissä kuivuneita sitruunaviipaleita, sohvatyynyssä pääni jäljen.

Mutta auringon eteen ajelehti pilvi ja tunnelma särkyi. Tuuli puhalsi lehdet liikkeeseen ja ihon kananlihalle. Ikkunat olivat taas pimeät ja suljetut, musiikkia ei kuulunut. Huvilan takana metsä liikkui, sen puut huojuivat, torjuivat minut yhä.

Matkaa oli jatkettava. Käännyin ympäri ja näin valkeat linnut. Tunsin elämänmeren lämmön. Kun pyhäläisen huuto kiiri yli saaren, olin jo poissa.

Alussa, hänen tullessaan, on nähtävissä toivo, että se olisi toisenlaista – tai että hän olisi toisenlainen. Sellainen on kuvitelma, kun tullaan kaupungista maalle. Katujen melusta metsän hiljaisuuteen.

Koska metsä sen yleensä tekee. Siinä hän seisoo ja katsoo tummia puita, kuulee kuisketta. Jotakin liikahtaa mielessä, ja silloin jo se on selvää, mutta ei vielä hänelle.

VASTA VAIHDETUT, vielä karheat lakanat kahisivat, kun heräsin, käänsin kylkeä ja venyttelin varovasti. Valoverho heilahteli ikkunassa, oli jo kirkasta. Suljin silmäni ja avasin korvani. Järvenselän jylhän läsnäolon paremminkin tunsin kuin kuuli. Saarta lähestyessään vesi alistui ensin kesyksi salmeksi ja sitten laineiksi leikkiäkseen rantakivikossa. Tuuli huoahhti puiden latvustoissa ja heilutti kaislikkoa. Jostain pärahti revii-riään varmistelevan palokärjen rummutus, kauempana hyrisi moottorivene. Päivä oli jo pitkällä. Haukottelin antaumuksella ennen kuin nousin ja kävelin ikkunaan.

Järvenselkä kimmelsi sisäänvedetyn parvekkeen takana, kesän alku oli ollut lempeä. Ajoittainen helle ei saarella tuntunut tukahduttavalta. Sadettakin oli tullut sen verran, että ympäristö kukoisti elinvoimaisen viherinä. Avasin ikkunaa enemmän antaakseni ilmapirran tuulettaa uniset lakanat, mutta sisälle jaksoi vain laiska henkäys. Päivästä oli tulossa kuuma.

Laskeuduin alakertaan. Tein tulet puuhellaan ja kuuntelin rauhoittavaa ritinää. Hella antoi lämpöä tällaisena päivänä liikaakin, mutta palavan puun tuoksu ja äänet kuuluivat aamuihin – puhumattakaan kahvista.

Takaovesta pääsi pieneen keittiöpuutarhaan. Kyykistyin kohopenkin ääreen ja nuuhkin auringon läm-

mittämän kostean mullan tuoksua. Penkin pinta oli pienistä mönkijäisistä elävä ja pörriäiset surisivat sen mättäillä. Poimin yrttejä ja katsoin taivasta. Juuri tätä olin tarvinnut ja toivonut. Onneksi olin lopulta tehnyt päätöksen ja lähtenyt.

Aamupäivää säästi pajulinnun melankolinen laulu. Se toi mieleen lapsuuden kesät, mutta ei mollistaan huolimatta saanut kaihoisaksi, kuten kuikan sydäntäviiltävä huuto, joka kaikui järveltä iltaisin. Olin tulos-tani saakka seurailut saaren takana viihtyvää kuikka-pariskuntaa ja äskettäin nähnyt ensimmäistä kertaa pienen poikasen niiden vanavedessä.

Kiersin huvilan hitaasti kuin tilukseni tarkastaen. Lämpimästä aamusta huolimatta talon vierustan varjo-paikat olivat vielä kasteesta kylmät, ja kiirehdin etuovesta sisälle varpaitani kipristellen. Heitin yrtit mehuprääsiin ja hain kahverista illalla valmistelemani jääkaappisämpylät, jotka laitoin lämmenneeseen uuniin. Puita lisätyäni kaadoin tabaskolla maustettua, viimeisetkin unen-rippeet karkottavaa tomaattimehua isoon lasiin ja menin ulos odottelemaan sämpylöiden paistumista.

Kävelin vanhan laiturin nokkaan, istahdin ja kastoin jalkani viileään veteen. Siristelin silmiäni auringossa ja maistelin juomaani hieman irvistäen. Oli tyyntä ja rauhallista, ilma jo lähes väreili kuumuuttaan. Sudenko-rentoja lensi veden yllä, moottorivene hurisi taas jos-sain ja pari lokkia lensi taivaalla.

Saaren rauha oli tänään niin rikkumaton, että tulin levottomaksi. Pärskytin jaloilla vettä vain jotain teh-

däkseni, mutta samalla katseeni kiinnittyi vastarannalle ja jalkojeni liike pysähtyi. Naapurisaaren laituriin oli ilmestynyt suuri moottorivene, ja korkealla huipulla kohoavan huvilan ovi oli auki. Saari, Variskallio nimeltään, oli ollut tähän asti autiona.

Tähyilin uteliaana salmen yli mutta havahduin, kun aiemmin kaukaa kuulunut perämoottorin ääni alkoi lähestyä. Jo tutuksi tullut, lähistöllä ympärivuotisesti asuva vanhapoika Touko Mettinen ilmestyi veneineen salmeen. Hän pysäytti moottorin vähän ennen laituriini ja lipui kohti.

»Päivää, vai kuuluuko sinulle toivottaa vielä huomenta? Niin näytät uniselta», Touko sanoi ja vilkutti silmää veneestään.

»Kiitos vain», puuskahdin. »Ei sentään, on tässä jo oltu hereillä. Sämpylätkin uunissa.» Nolestelin vuorokausirytmieni ja yritin esittää aamuvirkumpaa kuin olin. Kai se oli niin syvään meihin uurrettu; ajatus siitä, että tolkun ihminen nousee reippaana kukonlaulun aikaan.

»Kaunis päivähän tuo on taas – ja lämmin», Touko sanoi ja vilkaisi taivaalle. Sitten hän käänsi katseensa vastarannalle. »Jaaha, katsos vaan, tohtorikin on saapunut.»

Tähystin taas viereiseen saareen ja äännähdin epä määräisesti. En kehdannut udella naapurista eten kään, kun äänemme varmaan kuuluivat kallion päälle saakka, mutta Touko jatkoi kysymättä.

»Niin, Variskallion on täksi kesäksi vuokrannut joku yliopistomies, Talvinen taisi olla nimeltään. Asuu

ulkomailla mutta halusi kesäksi Suomeen. Mukavaksi mieheksi omistaja kehui.»

Kuuntelin kiinnostuneena. Vilkuilin kallioista saarta, jonka yllä varikset kaartelivat kuin sen nimelle kunniaa tehden – mutta sitten muistin sämpyläni. Nousin ylös ja kulautin mehulasini tyhjäksi. »Ihan kiva saada naapureita, onhan täällä ollut aika hiljaista», sanoin. »Nyt pitää kuitenkin mennä lisäämään puita uuniin. Nähdään taas.»

Touko käynnisti perämoottorinsa, ja minä palasin keittiöön. Lisäsin puita, laitoin mutteripannun liedelle ja kaadoin itselleni toisen lasillisen mehua.

Katoin pöydän aamuauringon puoleiselle verannalle. Aurinko kyllä paistoi jo melkein suoraan etelästä, mutta verannan sivulta se pääsi vielä esteettä sisään ja paljastamaan vanhan, valkoisen rottinkikaluston kulumat. Pyyhkäisin pöydän lasipintaa ja istuin alas. Kahvi tuoksui ja voi suli uunikuuman sämpylän päälle, pilveäkään ei taivaalla näkynyt. Pajulinnun taas laulaessa päätin olla tänään oikein onnellinen.

YMPÄRÖIVÄSTÄ RAUHASTA ja kauneudesta huolimatta onnellisuus ei ollut minulle itsestään selvää. Tarvitsin sen kanssa päättäväisyyttä ja muistuttelua, vaikka olin täällä ja yksin omasta halustani. No, lapsille olin kyllä tarjonnut mahdollisuutta tulla mukaan, mutta he olivat jo sen ikäisiä, etteivät halunneet luopua kavereistaan edes kesällä. En osannut sanoa, olinko enemmän pettynyt vai helpottunut, kun he torjuivat ehdotukseni. Hieman haikea ainakin. Ehkä he tulisivat myöhemmin kesällä, toivottavasti edes käymään.

Mieheni kanssa olimme oikeastaan päättäneet asu-muserosta jo ennen tätä, ainakin hetkeksi. Pitäisi kokeilla tietääkseen, olin ajatellut. Totuttuun turtuu ja mahdollisuuksille sokeutuu. Olin väsynyt, me molemmat olimme. Oma asunto kaupungista olisi kuitenkin tuntunut liian lopulliselta, en ollut siihen vielä valmis. Kesän mittainen tauko ja tämä saari olivat sopiva ratkaisu nyt. Olin tullut tänne kirjoittamaan, keskittymään seuraavaan romaaniini, mutta samalla minulla oli hetki aikaa olla itsekseni. Kuka oikeastaan olin, kun vastasin vain itselleni, vain omiin odotuksiini? Paljastuiko ihmisen sisin yksin ollessa – vai tuliko totuus esiin nimenomaan suhteessa muihin, reaktiona heihin, vastauksena heidän odotuksiinsa ja luomiinsa mielikuviin?

Aamuisin oli helppoa olla tyyni ja tyytyväinen. Etenkin alkuun olin saaren hurmaama. Oli melkein liian kaunista ja rauhallista, pelkäsin, etten ehtisi nauttia kaikesta tarpeeksi. Illat olivat sen sijaan vaikeita. Yksinäisyys oli synkempää kuin olin kuvitellut. Huomasin hyräileväni yhä useammin itsekseni, juttelevani puille ja linnuille hiljaisuuden rikkoakseni. Säikähdin välillä ajatuksiani; pelkäsin, ettei pääni kestä.

Kuin varkain aloin kaivata lähelle toista ihmistä, ja yhä useammin myös iholle, mutta en tiedä, kaipasinko juuri miestäni. Kaipasin hänen turvallista olemustaan ja tuoksuaan, mutta en välttämättä hänen sanojaan, tai omiani hänelle. Ne menivät niin helposti keskenään solmuun, ja sitten kaikki alkoi taas tuntua toivottomalta.

Ja silti mielessäni oli jälleen häivähtänyt epäily, etten sittenkään jaksaisi näin. Etten riittäisi itselleni yksin, en olisikaan niin vahva. Joutuisin joka päivä ponnistelemaan ollakseni onnellinen, ja silti kaipaisin jotakin ja johonkin.

Aamiaisen syötyäni jäin vielä istumaan paikalleni. Painelin pehmeitä sämpylänmursusia sormenpäällä lautaselta suuhun ja katsoin järvelle. Aurinko paistoi korkealta ja sai vettä viistävät hopeapajut hohtamaan. Naapurisaarella paukahti ovi. Kurottelin nähdäkseni Variskallioon paremmin, mutta olin kaukana enkä erottanut kuin hahmon, joka harppoi huvilalta alas laiturille ja hyppäsi veneeseen. Ärjäisten suuri

vene käynnistyi ja lähes syöksähti kohti järvenselkää. Närkästyin. Miehellä pitäisi sanoa, ettei täällä voinut ajaa noin vesilintujen takia. Onneksi kuikat olivat sentään toisella puolella saarta. Tähän aikaan ne nukkuvat eivätkä toivottavasti säikähtäneet. Pitäisi käydä tarkistamassa tilanne.

Kiipesin yläkertaan vuodetta sijaamaan ja huomasin, että maljakoihin asetellut kielokimput alkoivat lakastua. Päätin käydä keräämässä niitä lisää, kun kielot vielä olivat kukassa. Makuukamarin vieressä oli työhuone, tai kirjoituskammioksi minä sitä romanttisesti kutsuin. Avasin vaaleansiniseksi maalatun puupöydän päällä olevan kannettavan tietokoneen. Töitäkin sietäisi tänään tehdä, mutta nyt vain tarkistaisin, olivatko lapset vastanneet sähköpostiin. Vilkaisin pöydän molemmin puolin olevia kapeita sänkyjä, jotka oli pedattu valkoisin pellavalakanoin. Näissä sängyissä he nukkuisivat, jos tulisivat, ajattelin. Näin jo mielessäni heidän aamu-uniset kasvonsa, punehtuneet poskensa.

Odottelin sähköpostin avautumista. Kamarin ikkunasta näin, miten naapurin vene kaarsi jo takaisin omaan rantaansa. Onneksi aiempaa hitaammin, ajattelin ja seurasin miehen kiipeämistä takaisin huvilaansa.

Lähdin pihasaunalle hakemaan tiskivettä. Totesin että padan vesi oli vielä kuumaa myöhäisen saunomiseni jäljiltä, eikä sitä tarvitsisi lämmittää. Kietaisin hiukseni ylös ja peseydyin pikaisesti. Kannoin kaksi ämpä-

rillistä vettä keittiöön. Toinen riitti vähäisten astioiden pesuun, toinen oli huuhtelua varten.

Tiskasin kiireettä ja katselin samalla ulos ikkunasta. Kuivasin astiat vanhaan pyyheliinaan, johon oli kirjottu suuri elämänpuu ja lintuja. Puu muistutti minua saaren keskellä, lähteen reunalla kasvavasta suuresta salavasta.

Kun olin käynyt keväällä katsomassa huvilaa välittäjän kanssa ja menin sen jälkeen saaren omistavan, Helsingissä asuvan ikivanhan rouvan luo allekirjoittamaan vuokrasopimuksen, sain kuulla saaren ja puun tarinan. Rouvan isoisä oli ostanut Piiliniemen yli sata vuotta sitten. Vanhan uskomuksen mukaisesti hän oli yöpynyt saarella ennen huvilan rakennuttamista varmistaakseen, että rakentaminen sinne oli ylipäättään hyvä ajatus, ja saadakseen selville parhaan paikan huvilalle.

Yksin rakentamattomalla ja metsäisellä saarella yöpyessään isoisä oli unessa nähnyt maanhaltijan, joka oli osoittanut, mihin huvila rakennettaisiin, jotta elämästä saarella tulisi hyvä. Haltija oli myös näyttänyt, mihin sille tulisi istuttaa puu. Pyhä puu. Saarta asuttanut suku jälkipolvineen oli kohdellut isoisän istuttamaa salavaa kuin puolijumalaa. Vanhan rouvan tärkein vuokraehto oli, että puuta täytyi suojella.

Rouvan puheista päätellen puu oli kuin osa perhettä. Hän väitti, että salava oli pudottanut oksan aina vähän ennen kuin joku perheenjäsen kuoli. Lasten kastevedet oli kiikutettu kaupungista Piiliniemeen ja kaadettu

puun juurelle. Vauvat vietiin koskettamaan sen runkoa heidän tullessaan ensi kertaa saareen.

Salavan juurella oli lähde, jota rouva kutsui uhrilähteeksi, mutta sanoi, etteivät he olleet sille mitään varsinaisesti uhranneet. Heittäneet ehkä joskus kolikon veteen jotakin toivoessaan. Minä hain mustasta lähteensilmästä juomavettä itselleni, mutta sekä pohjattomalta näyttävä lähde että sen yllä huokaileva jättimäinen puu vähän hirvittivät minua. Aina mennessäni lähteelle metsä ympärillä tuntui hiljentyvän ja tarkkaillevan kulkuani. Toisaalta metsä, lähde ja salava vetivät minua puoleensa. Kaikkein kiehtovimmat asiathan olivat samalla pelottavia. Tai ainakin toisinpäin.

Kannoin tyhjät tiskiämpärit takaisin saunalle, jonka takaa lähtevää polkua pitkin pääsi saaren keskellä kasvavaan lehtoon. Sen vierellä oli eräänlainen luonnonaukea, jota hallitsi mainitsemani haltijapuu uhrilähteen, mutta tällä kertaa ohitin tuon tarinoista mahtavaksi kasvaneen salavan nopeasti ja sukelsin lehtoon. Puiden välissä, kivenlohkareiden keskellä solisi puro, jonka ympärillä kasvoi kieloja valkoisenaan.

Kyykistyin poimimaan kukkia ja huidoin samalla hyttysiä, joita täällä metsän varjoissa lymyili. Tunnelma lehdossa oli tyystin erilainen kuin avarassa puutarhassani tai saaren rannoilla. Sitä ympäröivä tiheä puusto tuntui sulkevan koko muun maailman äänineen ulkopuolelle. Hyräilin hiljaisuuteen, sitten jossain rasahti ja vilkaisin taakseni.

*Olin alkanut kuvitella, millainen mies saarella
asui, ja tänään olin erityisen tietoinen hänestä.
Yksinäisyyttä oli kestänyt jo kauan ja helle oli
niin loputon.*

Kuuma alkukesä Saimaalla. Piiliniemi, pieni yksityinen saari-
paratiisi, josta keski-ikäinen nainen toivoo löytävänsä kirjoitus-
ja mielenrauhaa. Toisella puolella salmea kohoaa jylhä ja auvio
Variskallio — kunnes eräänä päivänä sen rantaan ilmestyy suuri
moottorivene ja kallion päällä olevan huvilan ikkunoissa alkaa
iltaisin loistaa kutsuva valo.

Trooppisen kosteat kesäyöt tekevät levottomaksi, ja jännit-
teiset kohtaamiset saavat suhteet solmuun. Jatkuva helle kuu-
mentaa tunteet ja tekee kaikesta epätodellisen tuntuista. Mitä
kukakin haluaa, keneen voi luottaa ja mikä on totta? *Kesäinen
illuusioni* on hienovaraisen lafautunut psykologinen trilleri.

#kirja

WWW.KIRJA.FI

9 789510 411667

84.2

ISBN 978-951-0-41166-7

